

ha diversos descendents romànics en l'article del REW (7508, dial rètics i it), així com l'alb *šegete* 'raig (de llum)'. Per una bonica i colpidora imatge de muntanyenc, en els Pirineus gascons s'ha aplicat el mot a cims molt alts d'agudíssima punta. p. ex la *Sagette de Buzy* a l'alta vall d'Ossau, 2130 alt, uns 4 km a vol d'ocell a l'ESE. de Gabàs; un doc. de 1440 no sé si presenta el mot en estat d'apellatiu pur, o ja aplicat al pic en qüestió, car es tracta d'una afrontació que va prop d'aquelles crestes: «ont à feyte une crotz près de la *sagete*, en lo bosc» a. 1440 (*Cart B d'Ossau*, 231.33); i aquí serà realment aqueix cim: «en lo port aperat *Sagete* et A<r>racó, port de Busi» (mateix any, 232 6f).

DERIV : *Sagetada Sagetam Sagetar* [fi S. XIV]: «res-pòs lo balester que balesta era· e lo prom li demanà a què era bona; dix lo balester que ab aquella *sageta* e matava les besties salvatges», Eiximenis (*Do Comp*, NCI, 50); c. 1400, Canals *Sagetejar Sagetera* 'espitllera' [1495; «*sagetera* o bombardera: cavum balistarium», Busa-N] *Sagetina Assagetar, -etament, -etejar*.

L'etimologia del ll *sagitta* és desconeguda, car no té parentela en les altres llengües indoeuropees; Pok ni el recull en l'IEW, Ernout-M. i Walde-H. estan d'acord a creure'l pre-indoeuropeu, manlleu a una llengua mediterrània, i Ernout (*BSLP* xxx, 107) suggereix l'etrusc, perquè *-tta* seria d'aquesta llengua; val a dir que també s'han observat molts casos d'aquesta terminació en noms de l'epigrafia de les dues Gàl·lies, i això ha fet que tingui crèdit la suposició que els sufixos diminutius romànics *-ITRUS, -ITRUS, -ORTUS, -ATTUS*, són procedents del cèltic. D'altra banda Plaute escandeix *ságita* en un dels seus iambs Ara bé si fos aquesta la forma primitiva (i *sagitta* una pron intensiva o amb el sufix trivialitzat), es podria suposar que la forma primitiva fos *SAGĀTA amb el pas de Ā breu llure i interna a ĭ, normal segons la llei de la degradació llatina. Un cas semblant d'alternança entre *-r-* i *-rr-* en un nom pre-romà de la sageta o dard tenim en MATRIS, forma duplicada de la qual he citat testimonis romans i romànics a MATRÀS, fornits per Estrabó, Cèsar i Nònius i pels descendents romànics (vol v, 545b23-24, 36, 51) i altres que hi afegeix Holder *Alt-celt Spr* II, 458).

Essent així, suggeriré una etimologia per a un mot occità, que ningú ha intentat explicar etimològicament: el prov. *sagato* «surgeon, drageon, rejets d'una plan-te, sarment d'une vigne» provindrà d'aquesta forma més primitiva, que hauria restat en el lígur de Provença, sense més canvi que assimilació al sufix *-ATTA*, canvi paral·lel al de *sagita* en *sagitta* Recordem que es creu que el proto-lígur era germà lingüístic de l'etrusc i del proto-rètic.

Sagato és cap de tota una família: *sagatun* «tout ce qui drageonne au pied d'un arbre», i altres bastants derivats, en particular l'important verb *sagatà*, que segurament partint de la idea d'escapar els tanyes' ha pres el sentit d'*égorger*, trancher la gorge d'un seul coup de couteau», «saisir au collet, tourmenter», «gâ

ter, dégrader, sabreneider». «E la Crousado franchimando, / e lou legat que li coumando, / venguèron, zóu!, a touto bando, / *sagatà* la Prouvenço e lou Comte Ramoun», *Mireio* IX, 20 7; d'altra banda aquell col·lectiu «e m'an retrà vosto Mirèio / tant de moun goust, qu'a vosto idèio / se trouvàs Veranet, voste gèndre serà .. / —Veranet! Pousquèsse lou vèire, / cridè Ramoun, que de touñ rèire, / de moun amí lou gardian Pèire / lou *sagatun* flouri noun pòu que m'ou-nourà!» (trad. «le rejets fleuris»), id. IV, 41.7.

Aquest tipus provençal troba ecos interessants en altres regions del Midi: gascones i francoprovençals. Hi ha un bearn *sagatà* «poindre, percer», recollit per Palay, afegint-hi que també és variant de *eschagatà*, *chagatà*, aquests amb el sentit de «pleuvoir à averses», «jeter des choses, dire des choses à flots», que ell localitza respectivament a Bigorra i a l'Alta Bigorra, i que ja havia registrat Lespy-R., com a bearnesos i en el poeta de Tarba Gaston-Sacaze. Encara més ho trobo en el gascò del SE: baix-aranès *šagata* aquí amb el sentit d'«espurna que salta del foc» (Canejan, SJToran, Bausén, 1924, 1926, 1930),¹ el sentit de *eschagatà* a la Barouisse és «rejaillir (d'un liquide)» (Soule-Venture) i *eschagat* «averse» allí mateix i a Banheres de Bigorra; a l'Alt Comenge: «que la cau bei a huge [la Garona com fug] en arrounà pes grauès, cai pes passalisses, en *acchagatà* a cada 'rròco er' aigo claro è aspumous», glossat «projetant» (a Fos, sortida de la Vall d'Aran: *Bouts d Mount* XXIX, 48)² És clar que això no són derivats de AQUA (encara que el FEW en posi alguns s. v. *exaquare*), car la fonètica gascona hi hauria donat *-gwa-* (i segurament *-aigwa-*) i tampoc convé el significat aranès i bearnès, sense comptar que la variant bearnesa *sagata* amb *s-* també els uneix clarament amb la *s-* del prov. *sagato*; els altres són EX-SAGAT-ARE

Altreament, amb el derivat prov. *sagatoun* i *sagato* «drageon» Duraffour va lligar-hi ja, amb raó, el frprov. *suatton*, *saton* «branche, bâton» (*Rom* LII, 351-2), si bé és evident que la seva etimologia SAGITTA fonèticament no bastaria, ni tampoc fent-hi intervenir una contaminació de SECARE, poc fundada semàntica-ment.

La var. frprov. en *u* indueix a reunir amb l'it ant. *sugatto* 'cingla, corretja' (Guarnerio, *RILab* XLIX, 26), com ja ho féu M-Lübke (*W. u S* I, 229; REW, 8051),³ tenint en compte que en frprov. és no sols 'bastó de batre' sinó també 'bastó de cinglar un animal': hi ha, doncs, part de raó en M-L. en lligar-lo amb SOGA i tanta o més de Duraffour en lligar-lo amb l'oc *sagato* Amb *sugatto*/*suaton* potser hem de relacionar el nom del Coll de *Sogata*, a l'alta Baronia de Rialb (Segre mj.), 1957, tenint en compte que hi passa el camí de bast més important del terme

MOTS SAVIS: *Sagita Sagital Sagitar Sagitari* [«*sagittari*, signe del cel», Busa-N.]; *sagitari* 'ballester', *Canigó* VII, 10e; *sagitària*, *sagitàrius*, *sagitat*, *sagitella*

CPT : *Saix-satjeta* «nevatilla o aguzanieve», JMBover, *Not Isla de Mall* 1834, p 20, reduplicació que pinta el moviment en zigzag que és típic, d'aquest moixó, la cuereta.